GUIDE TILL EU-FINANSIERING

FÖR ALLMÄNNYTTIGA KOMMUNALA BOSTADSFÖRETAG

En guide från allmännyttan

SABO SVERIGES ALLMÄNNYTTIGA BOSTADSFÖRETAG

Innehåll

Förord 3

Introduktion till EU-projekt och program 4
Olika typer av stöd 4
Hur går det till? 5
Vinster med EU-projekt 6

Projekt 1, Mimer: Jobbpunkt väst 8

Projekt 2, Hyresbostäder: Caddies 11

Projekt 3, Örebrobostäder: BECA 14

Projekt 4, Alingsåshem: BEEM-UP 16

Projekt 5, Botkyrkabyggen: Showe-it 19

Sektorsprogram 21
Horisont 2020 21
Life 21
Fonden för ett sammanlänkat europa 21
Europa för medborgarna 22
Programmet för sysselsättning och social innovation 22
Asyl-, migrations- och integrationsfonden 22
Kreativa europa 23
Ambient assisted living joint programmet (AAL JP) 23
European energy efficiency fund (EEEF) 23
Managenergy 23

Strukturfondsprogram 24
Interreg 24
Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) 26
Europeiska socialfonden (ESF) 29

Förord

Sverige har varit medlemmar i EU i 20 år. EUs politik är en integrerad del av vårt samhälle och påverkar beslut som tas i de allmännyttiga kommunala bostadsföretagen. Det finns också en nyfikenhet hos många av våra medlemmar, de allmännyttiga, kommunala bostadsföretagen, att lära av europeiska kollegor och utnyttja möjligheten av att växla upp pengar i egna projekt med EU-finansiering.

2014 påbörjades en ny sjuårig programperiod inom EU. Det innebär att de flesta av de EU-finansieringskällor som finns nu kommer göra det fram till 2020. Därför presenterar SABO nu en guide till EU-finansiering för våra medlemmar. Syftet med guiden är att vara ett stöd för de bostadsföretag som är intresserade av att upptäcka möjligheter med EU-finansiering.

Guiden ger en introduktion till olika sorters EU-stöd (strukturfondsprogram respektive sektorsprogram), hur det går till att söka dessa och en översiktlig beskrivning av vilka förutsättningar som krävs. Läsaren får en inblick i vinsterna med att medverka i ett EU-projekt och tips på vägen. För de bostadsbolag som blir inspirerade att söka EU-finansiering ger guiden också en översikt över möjliga finansieringskällor. Genom länkar till mer information kan man klicka sig vidare för att avgöra vilken sorts finansiering och program som passar bäst för det tänkta projektet.

Även om EU har ambitionen att förenkla och minska byråkratin så finns det otaliga sätt att beskriva olika program, ta fram regler för vad som gäller inom ett program och en särskild utlysning etc. Men det viktigaste du behöver veta för att lyckas söka pengar från något av EU-programmen finner du inte alltid i de formella dokumenten och kraven. Det gäller också att fånga det beslutsfattarna efterfrågar för att nå politiska ambitioner, det som står ”mellan raderna” och det som de ansvariga kommunicerar vid informationsmöten. Det finns många som lyckats, så ta gärna lärdom av de som varit med och som har rätt kontakter och kunskaper – då ökar chanserna att lyckas.

I guiden delar fem allmännyttiga kommunala bostadsföretag med sig av sina EU-projekt. Projektexemplen ger konkreta exempel på EU-projekt som kommunala bostadsföretag genomfört, hur arbetat bedrivits och vilka lärdomar det gett bostadsföretagen. Projekten visar upp en bredd med såväl lokala strukturfondsprojekt, gränsöverskridande Interreg-projekt och stora europeiska projekt med många partners från flera länder. Bland projekten finns erfarenhet både av att delta i respektive leda projekt. Varmt tack till Mimer i Västerås, Hyresbostäder i Norrköping, ÖrebroBostäder, Alingsåshem och Botkyrkabyggen för era bidrag!

Med undantag för projektexemplen är guiden skriven av Lena Thorin, Reach Europe AB på uppdrag av SABO.

Jag hoppas guiden kan bidra till att allmännyttiga kommunala bostadsföretag blir ännu mer aktiva i europeiska sammanhang.

Stockholm, april 2015
Kurt Eliasson
Vd SABO

Introduktion till EU-projekt och program

EU:s stödsystem förändras över tid och har olika krav i olika regioner och länder. För att veta vilka möjligheter som finns för din idé, ta reda på fakta. Det finns många vägar att få mer information om möjligheterna. Denna guide ska ge dig inspiration och tips om var du kan börja söka mer information.

På en mer generell nivå finns översikter över EU:program du kan vända dig till:

På EU:s officiella webbplats finns information om såväl EU-program som arbetet i olika institutioner, beslut, rapporter, lagstiftning med mera. Det finns mycket information på svenska då syftet är att sprida information på EU:s alla officiella språk men ibland finns fördjupad information bara på ett fåtal språk till exempel engelska. http://europa.eu/about-eu/funding-grants/index_sv.htm

EU-upplysningen har riksdagens uppdrag att informera om EU http://www.eu-upplysningen.se/Du-i-EU/Soka-EU-stod/

På lokal och regional nivå, hos kommuner och regioner, finns ofta stöd i form av projektkontor eller personal särskilt dedikerade för att informera om olika möjligheter med EU-program. Vissa regioner och branschorganisationer har också representationskontor i Bryssel.

SABO är medlem i den europeiska intresseorganisationen Housing Europe. Det är ett europeiskt nätverk bestående av allmännyttiga, kooperativa och sociala bostadsorganisationer. Housing Europe arbetar för att lyfta bostadsfrågorna på den europeiska agendan men har även information om EU-program och EU-projekt på sin hemsida. Information om finansieringsmöjligheter via EU-program är enbart för medlemmar så ta kontakt med SABO om du är intresserad av att fördjupa dig via Housing Europe. http://www.housingeurope.eu/

OLIKA TYPER AV STÖD

EU:s program brukar delas in i två huvudgrupper; strukturfondsprogrammen (till exempel Interreg, ESF, ERUF) och sektorsprogrammen (till exempel Horisont 2020, Life, Kreativa Europa). Strukturfondsprogrammen har som syfte att minska skillnader i utvecklingsnivå mellan olika regioner och medlemsstater. Sektorsprogrammen är istället EU:s verktyg för att utveckla Europa inom olika områden, såsom forskning och utveckling, utbildning och social innovation. Sektorsprogrammen är utformade utifrån de mål som finns inom Europa 2020-strategin som är EU:s strategi för tillväxt.

Det finns även EU-stöd för internationell solidaritet, global konkurrenskraft och andra områden där EU-kommissionen vill se en särskild utveckling. Att erbjuda stöd till projekt är ett effektivt verktyg för EU att nå utveckling i en önskad riktning genom att låta många organisationer bidra med idéer och kompetens.

EU:s strukturfonds- och sektorsprogram följer EU:s budgetperiod och den aktuella perioden pågår från 2014 till och med 2020 så just nu är ett bra tillfälle för den som vill öka sina kunskaper och ta del av EU-pengar att börja jobba och skapa allianser. Det finns fortfarande

gott om pengar i samtliga program och det kommer att komma många utlysningar med olika inriktningar under åren som följer så det finns möjlighet att försöka flera gånger om man inte lyckas vid första tillfället.

HUR GÅR DET TILL?

Sektorsprogrammen söker man generellt direkt hos en central EU-myndighet som ansvarar för programmet. Även om det finns mycket information på svenska så kan man räkna med att detaljerna bara finns på engelska eller franska. Förutom information på webben brukar det organiseras informationsmöten både i Bryssel och i Sverige för olika EU-program.

Strukturfondsprogrammen hanteras i stor utsträckning av myndigheter i Sverige och kräver inte lika stora partnerskap och innovationshöjd men kraven varierar stort.

Partnerskap

De formella kraven på ett sektorprogram är i regel samarbete mellan minst tre länder varav två olika EU-länder. I nästan alla program får Norge och kandidatländerna delta men de ekonomiska villkoren varierar. Även om de formella kraven på partnerskap inte är större än tre partners så brukar partnerskapen för att vara konkurrenskraftiga vara betydligt större med partners från många länder och många olika typer av organisationer. I vissa program finns också krav på att partnerskapet ska innehålla vissa typer av organisationer till exempel universitet för forskningsprojekt eller arbetsmarknadspart för socialfondsprojekt.

Europeiskt mervärde och informationsspridning

En utmaning i samband med EU-projekt kan vara att hitta det europeiska mervärdet. Ett projekt ska inte bara ge nytta för ett bostadsföretag eller en enskild stad, det ska ge nytta för en större region eller hela Europa. Utmaningen är att skapa ett projekt som både ger nytta för den egna organisationen och som skapar ny kunskap och nyttor i ett europeiskt perspektiv. Det handlar om att dela erfarenheter mellan varandra i partnerskapet men också att sprida information på olika sätt till andra organisationer i Europa. Ett Europeisk mervärde skapas i projekt genom att problem och lösningar som projektet fokuserar på är av sådan karaktär att de är intressanta för många. Lösningarna till exempel ny användning eller utveckling av teknik bör vara något som flera partners och olika kompetenser i projektet bidrar till att hitta, inte en lösning som bara tar sin utgångspunkt i en redan känd lokal lösning. Informationsspridning är mycket viktigt i EU-projekt inte bara bland de partners som är med i projektet utan i olika kanaler i Europa för att många ska lära sig av de framgångar ert projekt uppnått. I förlängningen kanske projekt också kan bidra till förändring av policys och strategier på regional, nationell och EU-nivå vilket kan skapa bättre förutsättningar för kommunala bostadsföretag i framtiden.

Utvärdering och urval

I ett första steg så utvärderas alla projekt utifrån de fastställda kriterier som gäller för programmet. Det kan vara krav på hur många länder som ska delta, vilka typer av organisationer som ska ingå i ett partnerskap, krav på sökande organisations ekonomiska styrka, kompetenser för att driva ett internationellt projekt, att alla blanketter är ifyllda på ett korrekt sätt eller att finansieringen är ordnad.

När alla formella krav granskats går projektet vidare till en utvärderingsfas. Utvärderingen kan ske i flera steg ibland genom en första granskning hos en nationell myndighet i Sverige men oftast genom att experter inom det aktuella området samlas på central nivå (i Bryssel).

Eftersom det enbart finns en viss andel pengar vid varje utlysning så är konkurrensen mycket stor. Ibland är det bara en liten andel av alla ansökningar som blir beviljade pengar.

Kostnad och tidplan för ansökan

Kostnaden för att utveckla en projektidé, ett partnerskap och skriva en ansökan får den egna organisationen stå för. I vissa program finns det planeringsbidrag att söka för utvecklingsfasen, det finns ibland också stöd att söka från svenska myndigheter för utveckling av EU-projekt men detta gäller långt ifrån alla program.

Räkna med att det tar lång tid att få ihop en ansökan till ett internationellt projekt där alla parter är överens om innehåll och mål. Från ett antal månader till mer än ett år är inte ovanligt för en utvecklingsprocess för ett nytt innovativt projekt. Ska din organisation ta på sig ledartröjan (vara lead partner) så måste någon person hålla ihop detta arbete hela vägen så att nya partners känner sig trygga med att ni tar ansvar fullt ut för både ansökningsprocess och framtida projekt.

Ansökan och projektstruktur

Det går inte att generalisera EU-projekt alltför mycket då de är olika till sin karaktär och då olika program ställer olika krav. Men en grov bild av ett EU-projekt är att det är 36 månader långt, har flera aktiva partners som bidrar i att driva projektet framåt. Projekten brukar innehålla olika arbetspaket / work packages (wp) som har lite olika fokus. För att visa delat engagemang tar olika partners på sig ansvaret att driva och organisera arbetet i ett wp. Det innebär att olika metoder och kunskaper används för att lösa projektets olika problemområden.

EU-programmen öppnar en utlysning och redovisar sista datum för att inkomma med en ansökan om pengar. Under denna period som vanligen är från en till några månader är det dags att komma in med ansökan. Vissa program har utlysningar en gång per år medan andra har utlysningar flera gånger årligen. Utlysningen kan vara inriktad på något särskilt tema i programmet så det gäller att vara uppmärksam på vad som efterfrågas i den aktuella utlysningen. De flesta program har idag elektroniska ansökningar där ansökan är uppdelad i ett antal delar som omfattar projektets huvudsakliga aktiviteter och mål men det finns även delar om omvärlden, partnerskapet och den sökande organisationens förmåga att driva projekt.

Generellt brukar det vara för sent att starta ansökningsprocessen i samband med att en utlysning öppnar. Förberedelser i form av gemensam projektutveckling i ett partnerskap brukar ta tid så vänta inte utan förbered er för kommande utlysningar.

VINSTER MED EU-PROJEKT

Även om det är kostsam och mödosamt att söka EU-pengar så finns det också stora vinster med att arbeta i EU-projekt. Det mest uppenbara är tillskott av pengar för utveckling och investeringar men ett internationellt partnerskap innebär också att ny kunskap tillförs organisationen vilket kan förändra arbetssätt och effektivsera verksamheten, skapa bättre kundnytta, öka förståelse för mångfald och olika behov … ja listan kan göras lång på mervärden som är svårare att mäta i kvantitativa termer. De som arbetat i EU-projekt vittnar ofta om vilka

värden som skapats såväl på det personliga som det organisatoriska planet som mervärden utanför den direkta nyttan i form av pengar för utveckling.

Genom att delta i EU-projekt och program får regioner, kommuner, företag och organisationer i Europa tillgång till vidare kompetens, nya infallsvinklar, fler finansieringsmöjligheter, ett bredare europeiskt kontaktnät samt möjligheter att profilera sig inom ett visst område.

Tips på vägen

Ett tips till det bostadsföretag som inte har erfarenheter av att utveckla och driva fram ett EU-projekt med ett internationellt partnerskap är att vara partners i ett projekt som någon annan organisation driver. Det är ett bra sätt att lära sig mer om systemet. Många organisationer är duktiga på att driva EU-projekt och återkommer med nya projekt och söker nya partnerskap. Det kan till exempel vara europeiska intresseorganisationer som Housing Europe men det kan även vara enskilda bostadsföretag som lärt sig systemet genom att delta i och driva flera projekt. Genom att delta i informationsdagar om ett specifikt program får du bättre kunskaper och möter kanske framtida samarbetspartners.

Bra idéer ger framgångsrika projekt

Även om denna guide redovisar olika program att söka pengar från så bygger framgångrika projekt på bra och välformulerade idéer. Tänkt på att alltid utgå från en idé, eller ett problem som behöver lösas och där ni kan tänka er att ta hjälp av kunskap och teknik som finns hos andra företag eller forskningsorganisationer i Europa.

Först när ni formulerat och konkretiserat er idé, definierat problemområden och mål så är det rätt läge att undersöka vilka finansieringsmöjligheter som finns. Visst kan det vara så att man måste skruva något på sina idéer för att hitta extra finansiering men att gå alltför långt från de egna behoven och fokusera på möjliga finansieringsvägar ger sällan framgångsrika projekt eller resultat som skapar nytta.

Projekt 1,
Mimer: Jobbpunkt väst

Projektägare
Projektägare är Bostads AB Mimer och projektledare Oxana Sundkvist.
Kontaktperson på Mimer är Wivecka Ljungh, HR- & kvalitetschef, tel. 070-4657025
www.jobbpunktvast.se

EU-program
Projektet är finansierat av ESF (Europeiska Socialfonden). Vi har varit kopplade till ESF-kontoret i Örebro. Vi hittade information om ESF-finansiering via Arbetsförmedlingen 2004.

Projektpartners / finansiärer
Vi har arbetat tillsammans med Arbetsförmedlingen, Socialkontor Ekonomi och Försäkringskassan för att få in deltagare till projektet. De har bidragit med deltagarersättning. Västerås Stad har bidragit med 135 000 under den senaste programperioden.
Andra aktörer har varit; lokala arbetsgivare, ALMI, IFS, Aroslotsarna och KREO.

Projekttid
Flera projekt har genomförts och har pågått från 2005 till 2014 under flera programperioder; programperiod 1 under åren 2005-2007, programperiod 2 under åren 2008-2011 och programperiod 3 under åren 2011-2014. Nu har projektet implementerats i ordinarie verksamhet hos Mimer. Bidrag för verksamheten fås från Västerås stad.

Ekonomi
Projektet har kostat cirka 2,2 miljoner kronor per år. ESF har finansierat det till 40 % och deltagarersättningarna (medfinansieringen) har stått för 40 %. Därtill har Västerås stad skjutit till 135 000 för hela den sista programperioden.

PROJEKTETS INNEHÅLL

Bakgrund / skäl

Bostadsbolaget Mimer ägs av Västerås Stad och är det största bostadsbolaget i Västerås och är den dominerande hyresvärden i framförallt de västra stadsdelarna där ett flertal bostadsområden präglas av en högre grad av arbetslöshet och större ohälsa än övriga stadsdelar i Västerås. Bostadsföretaget Mimer har uppmärksammat situationen för många av de boende. För att skapa bättre förutsättningar för trygghet, egenförsörjning och bättre integration i samhället initierades projektet ”Jobbpunkt Väst” i samarbete med Socialkontor ekonomi, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och KREO. Man strävade efter att utifrån varje individs förutsättningar hitta utvecklingsmöjligheter som underlättade för individerna att komma in på arbetsmarknaden.

Syfte / mål

Övergripande syfte är att stärka möjligheterna för arbetslösa personer att komma in på arbetsmarknaden samt att öka deltagarnas livskvalité och hälsa.

Målgruppen för projektet är:
- Personer som är arbetslösa sedan minst ett år
- Personer som är långtidssjukskrivna
- Personer som erhåller försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen
- Personer som är arbetslösa med vilja och förutsättningar att starta egen verksamhet

Projektets mål har varit att hjälpa långtidsarbetslösa deltagare till arbete, studier eller att starta eget företag. Ett av målen är att de metoder som utvecklas inom projektet skall tillämpas ytterligare för andra individer inom liknande målgrupper. Dessutom ska 60 procent av deltagarna vara i sysselsättning eller studier efter projektet. Ytterligare ett mål är att 25 procent av de som deltagit i Entreprenörsprogrammet skall vara redo att starta eget företag.

Ytterligare ett projektmål är att minst 95 procent av deltagarna skall uppleva att de kommit närmare arbetsmarknaden efter avslutat program.

Aktiviteter

Projektets metodik innebär att verka i nära samverkan med arbetsgivare i Västerås. Deltagarna får individuell coachning med personlighetsanalyser och yrkesvägledning. Dessutom erbjuds deltagarna inom projektet information om vart validering av betyg sker och kortare utbildning inom till exempel hjärt- och lungräddning, men även att tillgodogöra sig kunskaper som är attraktiva för arbetsgivare. Kunskaper kring eget företagande, hälsofrämjande processer som i sig ger möjligheter för deltagarna att öka kontrollen över den egna hälsan och livskvalité samt förbättringsmetoder är en del av projektets innehåll. Jobbpunkt Väst har haft kontaktpersoner på Arbetsförmedlingen och Socialkontor ekonomi.

Under projekttiden har det funnit tre olika typer av insatser:
- Riktade grupper -med inriktning mot specifika arbetsgivare (ICA, IKEA, Bauhaus, Attendo hemtjänst).
- Ordinarie grupper -med coachning mot arbetsmarknaden.
- Entreprenörer -med syfte att utveckla entreprenörsidéer.

Resultat / effekter

Projektet har uppnått sina mål under samtliga projektperioder i och med att 70 procent av deltagarna har fått arbete eller påbörjat studier efter avslutat projekt. För deltagare i Entreprenörsprogrammet har 44 procent uppgett att de har startat eller skall starta eget företag, målet i projektet var att 25 procent skulle vara redo att starta företag. Ytterligare ett projektmål var att 95 procent av deltagarna skulle uppleva att de kommit närmare arbetsmarknaden efter avslutat program och projektets deltagare har uppgivit 92 procent positiva svar på frågor kring detta i enkäterna.

Vid ett uppföljningstillfälle drygt nio månader senare, gjort på deltagare som omfattades av första programperioden, visade det sig att 70 procent fortfarande var kvar i sysselsättning eller i studier. För programperiod två genomfördes ett uppföljningstillfälle ungefär 1½ år efter att deltagarna slutat i projektet och för den gruppen hade en ökning skett, då 79 procent av deltagarna hade arbete. Det framkom även ur den sammanfattande bedömningen av den första programperioden att 95 procent, respektive 97 procent, för den andra programperioden var nöjda eller mycket nöjda med deltagandet i projektet i sin helhet.

Den genomsnittliga inskrivningstiden för samtliga deltagare är 12 veckor.

Coacherna på Jobbpunkt Väst har sökt upp företag som erbjuder arbeten, vikariat eller praktikplatser. En metod som utvecklats inom projektet ”matchar” rätt deltagare till rätt arbetsplats, det viktigaste blir då inte deltagarnas CV och tidigare utbildningar utan själva matchningen mot arbetsgivaren. Noggrann information av deltagarnas situation, ett målinriktat arbete enligt individuella planer samt tid och engagemang från personalen är centrala verktyg i framgångskonceptet.

Ett resultat från projekttiden är att Jobbpunkt Väst nu implementeras och blir en permanent arbetsmarknadsåtgärd i Västerås Stad. Arbetsförmedlingen och Socialkontor ekonomi kommer även fortsättningsvis att rekrytera sina klienter till Jobbpunkt Väst men även bostadsbolaget Mimer kommer att anvisa boende till projektet. Metoder som utarbetats under projekttiderna har utvecklats och kommer att användas fortsättningsvis inom ordinarie verksamhet i Västerås Stad och Jobbpunkt Väst.

ERFARENHETER & LÄRDOMAR

Erfarenheter av EU-projekt

Detta är det enda ESF finansierade projekt som Mimer drivit. Vi har haft medarbetare i projektet som skött administrationen men har inte det när vi inte driver projekt. Kontakterna med ESF är väldigt blandade.

Lärdomar

Det är ett stort jobb att administrera ett ESF-projekt och det behöver man förstå redan innan man ger sig in i det.

Projekt 2, Hyresbostäder: Caddies

Caddies - Creating Attractive, Developed and Dynamic Societies Together with Inhabitants

Projektägare
Leadpartner: Hyresbostäder i Norrköping AB
www.caddiesproject.eu
Kontaktperson på Hyresbostäder: Anna Kanervo, Bosociala enheten, tel. 011-211566

EU-program
Interreg IVA, Central Baltic
Vi fick information om möjligheterna till EU-finansiering via en kontakt på Östsam.

Projektpartners / finansiärer
Andra partners: Helsingin kaupunginosayhdistykset ry (Helsingfors, Finland), Riga City Council (Riga, Lettland). Alla partners ansvarade för 1-3 workpackages (wp), men alla partners deltog i alla workpackages.
Helka hade en lokal finansiär: Varsinais-Suomen liitto.

Projekttid
Projektet pågick från mars 2009 till och med december 2011.

Ekonomi
1 266 818 EUR. Hyresbostäder och Helka (Finland) 75 % EU-finansiering, Riga 85 % EU-finansiering. Hyresbostäders budget var 591 340 EUR.

PROJEKTETS INNEHÅLL

Bakgrund / skäl

De tre projektdeltagarna bedriver sina verksamheter i olika former (ett företag, en kommunal verksamhet och en ideell förening), men de hade alla samma utmaning: Hur kan vi öka det lokala engagemanget och invånarnas deltagande? Hur kan vi motivera alla slags invånargrupper att bli mer intresserade och aktiva i utvecklingen av deras grannskap och närmiljö samt driva processen i egen regi? Ändamålet med demokrati och förebyggandet av segregation gör det nödvändigt att invånarna deltar i diskussioner och utvecklingsprocesser som gäller dem själva.

Syfte / mål

- Förbereda (sätta upp) lokala mål tillsammans med invånarna och andra lokala aktörer och sammankoppla dem med utvecklingen av kommunen i övrigt.
- Skapa strukturer och metoder för att stärka samförståndet och samarbetet mellan myndigheter och invånare.
- Säkerställa åtkomsten till viktig lokal information för alla invånargrupper och lokala aktörer samt skapa en funktionell lokal kommunikationsstruktur för grannskapen.
- Hitta metoder för att möjliggöra olika invånargruppers deltagande i gemensamma frågor (framför allt invandrargrupper och socialt marginaliserade grupper).

Aktiviteter

I detta gränsöverskridande projekt har vi utformat gemensamma lokala mål och metoder, stärkt lokala kommunikationsstrukturer och tillämpat kulturellt lämpliga metoder och verktyg för deltagande och samverkan.

En central del i wp 2 har varit att utarbeta gemensamma målsättningar på grannskapsnivå och främja samarbetet mellan de lokala aktörerna så att de strävar mot dessa målsättningar. Processen inleddes med en studie- och inlärningsfas: Vi genomförde en undersökning och en SWOT-analys för att fastställa invånarnas syn på sina egna bostadsområden nu och i framtiden. Samtidigt gjorde alla deltagare en inventering av lokala aktörer och befintliga nätverk. Vi träffade också många aktörer personligen för att engagera oss i pilotgrannskapen. Deltagarna har använt olika metoder för att sammanföra aktörerna och grannskapens invånare så att gemensamma mål och handlingsplaner har kunnat upprättas. ”Visioning workshops”, ”Open Space”-möten och öppna forum har organiserats. Dessa har resulterat i ett aktivt lokalt samarbete med engagerade aktörer i alla deltagande städer. I varje stad finns det grupper som upprättar handlingsplaner och tillämpar dem i praktiken med utgångspunkt i de gemensamma målen som utformats. I varje stad har projektets personal erbjudit många olika typer av stöd åt de lokala grupperna, men syftet är fortfarande att förse grupperna med sådan kompetens och kunskap att de kommer att kunna driva arbetet vidare på egen hand efter projektet. Efter processen blev det uppenbart att nivån på medborgaraktiviteten har ökat i pilotgrannskapen. Nya samarbetsmodeller har upprättats och etablerats i områdena. Vi är förvissade om att samarbetet kommer att fortsätta med full kraft efter projektet och leda till mer attraktiva bostadsområden för invånarna och att människor blir mer fästa vid sina egna grannskap. Den lärdom vi tagit om hur processen främjas genom utarbetandet av lokala mål/metoder har redovisats i projektets handbok och verktygslåda.

Wp 3 inleddes med att studera hur lokal kommunikation fungerar, vilka kanaler som används och vad som fattas. Analysen ledde fram till beslutet att utforska möjligheterna med sociala media i detalj. Hur ska sociala media användas i lokal kommunikation? Nya analyser utfördes med hjälp av invånarna och en modell till en lokal kommunikationsplattform skapades. Plattformen presenterades för flera grupper och massor av återkoppling och utvecklingsidéer inhämtades. Med behovsanalysen och återkopplingen från användarna som grund fattades beslutet att den framtida lokala kommunikationsplattformen skulle baseras på en lösning som kallas “GeoNotes” med en mobiltelefon som plattform för vidare utveckling. GeoNotes är ett verktyg för att dokumentera, samla in och dela lokal information. Användningsmöjligheterna med denna applikation är många! Applikationen har provats i olika stadier hos flera testgrupper. I slutstadiet delades testmobiler ut till invånare i Norrköping för tester. Trots att många buggar fortfarande existerade gav användarna mycket positiv återkoppling och kom med förslag och idéer kring lanseringen av applikationen för verkligt bruk. Den gemensamma utvecklingsprocessen mellan de tre projektdeltagarna har lett till skapandet av en applikation med basfunktioner och strukturer. När projektet avslutas har varje deltagare en möjlighet att fortsätta utvecklingen genom att anpassa applikationen till särskilda lokala behov. Förutom denna process fick andra typer av lokal kommunikation stöd och utvecklades.

Betydelsen av ideellt arbete och lokala aktörer har fått ökat erkännande i Norrköping, Helsingfors och Riga under projektets gång. Samarbetet och kommunikationen mellan olika lokala aktörer har stärkts. Detta har lett till att gemensamma evenemang och fler aktiviteter har arrangerats. I Ringdansen i Norrköping började arbetet med att engagera invånarna med

att anordna gemensamma workshops och ”visioning sessions” för att kunna identifiera de mest aktiva invånarna och fastställa de största problemen i området. Till följd av projektet organiserar fristående invånargrupper gemensamma event i samarbete med bostadsföretaget Hyresbostäder. Det utökade samarbetet mellan kommunen och ortsborna i Ljura underströk betydelsen av invånardeltagande och ledde till förbättringar av närområdet, såsom planeringen av Ljuraparken. Till följd av samarbete, att nyckelpersoner har identifierats och stöd till lokala aktörer stärktes grannskapets identitet och gemensamhetskänsla i pilotområdena. Dessa aktiviteter samordnas nu av invånarna och kommer att fortsätta även efter projektet. Betydelsen av lokala resurser i form av åtgärdsgrupper identifierades således av relevanta lokala aktörer. Aktiviteten och motivationen hos invånarna har ökat i varje pilotområde.

Resultat / effekter

- Grannskapsmål och metoder för att uppnå målen.
  Förverkligande av metoder.
- Instruktioner som beskriver processen med lokalt beslutsfattande, lokala mål, målsättningar och metoder.
- Stärkta lokala nätverk.
- Test av mobilapplikation (GeoNotes) som plattform för att förbättra kommunikationen mellan invånarna och andra aktörer.
- Analysen av funktionell lokal kommunikation beskrivs i en av projektets handböcker.
- En beskrivning av utvecklingsprocessen med lokal kommunikation som ska användas av projektdeltagarnas organisationer samtidigt som processen med mobilapplikationen fortskrider.
- En ökning av antalet grupper på ideell basis och aktiva människor som verkar för det allmänna välbefinnandet.

ERFARENHETER & LÄRDOMAR

Erfarenheter av EU-projekt

Hyresbostäder har inte tidigare erfarenheter av EU-projekt och inte personal som har särskilt ansvar för att arbeta med EU och annan finansiering av projekt.

Lärdomar

Kontakterna med sekretariat har varit mycket byråkratiskt. Särskilt i början, när programmet precis hade börjat. Genom tiden blev det lite lättare att göra ändringar i projektplaner och budget. Otroligt stor del av resurserna gick åt till att ta reda på hur man får och ska göra saker (rapporter, ekonomi…). Tog även väldigt lång tid att få återbetalning. Funkade inte för små aktörer som Helka i Finland, som var beroende av projektets pengar. Det dröjde ibland över ett år innan man fick pengar tillbaka.

Genomförandet av projektet har inneburit bra erfarenheter internt – vi återkommer till Caddies uppfinningar fortfarande ibland. Även kontakterna över Östersjön har varit bra – det är bland annat tack vare Caddies-projektet som jag har flyttat till Sverige! Vi har också hittat några bra hyresgäster, som vi har fortsatt ha kontakt med.

Projekt3, Örebrobostäder: BECA

BECA - Balanced European Conservation Approach

Projektägare
Leadpartner var Empirica i Tyskland, kontaktperson: Werner B. Korte
Tel. +49 228 985 30 0
Email: Beca@empirica.com
www.beca-project.eu
Kontaktperson på ÖrebroBostäder (ÖBO) är Linus Larsson, miljöchef, tel. 019-19 42 52

EU-program
Projektet finansierades av ICT Policy support Programme (ICT-PSP).
Vår partner redovisning har gjorts via kommissionens redovisningsverktyg NEF.
Möjligheterna till finansiering framkom via kontakter med Eurhonet

Projektpartners / finansiärer
BECA är ett projekt med deltagare från sju länder, totalt är det 18 samarbetspartners som deltagit. Sex av dessa är bostadsföretag, varav ÖBO är ett.

Projekttid
Projektet startade i januari 2011 och pågick fram till och med februari 2014.

Ekonomi
Den totala budgeten uppgick till 5,55 miljoner euro, finansieringen från EU uppgick till 50 % av detta (2,7 miljoner euro). ÖBO har fått stöd med knappt 3 miljoner svenska kronor.

PROJEKTETS INNEHÅLL

Bakgrund och mål

Målsättningen var att minska användandet av energi i bostäder med hjälp av smarta mätare för olika medier, som till exempel värme, el och vatten. Olika projektdeltagare har haft olika förutsättningar, så det finns stora skillnader i vad som mäts och debiteras. Det rör sig om både vatten (kallt och varmt), värme och hushållsel. I vissa fall har de boende redan innan projektet betalt för sina förbrukningar, men endast på årsbasis.

ÖBO har valt att endast mäta kallt och varmt vatten samt att utrusta varje lägenhet med temperaturgivare för att kunna optimera och styra värmesystemet på ett bättre sätt.

En viktig del i målsättningen med projektet är att skapa incitament för de boende att spara energi. Genom att mäta och visa på hur förbrukningarna ser ut kan medvetenheten öka och därmed möjligheterna att göra rätt.

En annan viktig del för ÖBO var att testa och utveckla den egna modellen för individuell mätning och debitering av vatten. Vad kan vi lära oss från andra företag och hur kan vi förbättra servicen till våra hyresgäster.

Aktiviteter

Mätutrustning installerades i cirka 430 lägenheter i ÖBOs bestånd. Därefter samlades mätdata in från dessa lägenheter i ungefär ett års tid. Därefter startade debiteringen i hälften av lägenheterna (övriga var en kontrollgrupp och där skedde ingen debitering). Efter ytterligare ett år gjordes utvärderingen. Under resans lopp har det även gjorts en del avstämningar med hyresgäster och vår personal. Vi har även utvecklat en applikation som ska hjälpa hyresgäster (främst de med en hög förbrukning) att kunna följa upp och vidta åtgärder för att förändra sitt beteende.

Till skillnad från övriga utvärderingar som vi gjort i områden där vi infört mätning och debitering av vatten, gjordes denna utvärdering på lägenhetsnivå.

Resultat / effekter

Analysen visar att förbrukningen av vatten sjunker betydligt mer än vad vi tidigare kunnat se. Både när det gäller varmt och kallt vatten har en besparing på cirka 35 procent uppnåtts.

Utvärderingen visar att den modell ÖBO använder sig av, betalar av sig inom en rimlig tid. Självklart är det beroende av hur hög vattenförbrukningen är innan införandet.

ERFARENHETER & LÄRDOMAR

Erfarenheter av EU-projekt

BECA är det första EU-projektet som ÖBO deltar i. Numera finns det personal inom företaget som har till uppgift att bevaka möjligheterna för framtida ansökningar. Dels sker egen bevakning och dels sker bevakning via Eurohnet, där ÖBO ingår.

Lärdomar

En viktig lärdom från detta projekt är att det underlättar att ha med flera starka partners i arbetet.

Inför framtida projekt vet vi också att det är viktigt att vi har en tanke och idé redan innan det beviljas stödpengar. Ett EU-projekt kräver väldigt mycket tid och ofta med korta tidsaspekter. För att det för ÖBO ska vara intressant att delta i framtida projekt måste det finnas en tydlig tanke med projektet. Det bästa är att vi vet att vi kommer att genomföra projektet oavsett om vi beviljas stödpengar eller inte.

BECA har bitvis varit väldigt tungarbetat och mycket byråkratiskt. Samtidigt har vi lärt oss otroligt mycket. I och med projektet har vårt arbetssätt runt individuell mätning och debitering utvärderats och ifrågasatts mycket grundligt. Detta gör att vi nu känner oss ännu säkrare och mer övertygade om att det arbetssätt som vi valt passar oss väldigt bra. Vidare känner vi att involveringen av hyresgäster under projektiden har bidragit till att förankra systemet bättre hos våra boende samtidigt som vi kunnat utveckla och förändra de delar som varit mindre bra.

Om man väljer att gå in i ett EU-projekt bör man vara beredd på att lägga mycket arbetstid på projektet. Det är viktigt att avsätta denna tid i den egna organisationen. Vidare är det viktigt att det är flera personer som är involverade i projektet. Om någon väljer att sluta under projekttiden är det viktigt att flera personer är insatta i arbetet.

Projekt 4, Alingsåshem: BEEM-UP

BEEM-UP - Building Energy Efficiency for Massive market Uptake

Projektägare
Projektägare och projektledare är:
Juan Ramón de las Cuevas Jiménez, Acciona Infraestructuras S.A.
Juanramon.cuevas.jimenez@acciona.com
http://www.beem-up.eu/
Kontaktperson på Alingsåshem: Ulf Alexandersson, Finans- och ekonomichef,
Tel: 0322 - 61 77 21

EU-program
Projektet har finansierats av sjunde ramprogrammet (FP7).
Alingsåshem hade, via SP i Borås, deltagit i EU-projekten Square och Rebecee och föreslogs till BEEM-UP av SP.

Projektpartners / finansiärer
Projektadministrationen och den ekonomiska redovisningen har hanterats av Acciona i Sevilla och Bax & Willems Consulting Venturing i Barcelona. Alingsåshem och övriga projektpartners och –deltagare har rapporterat till Acciona/B&W, som har haft kontakterna med EU:s företrädare. Projektet har som de flesta forskningsprojekt många partnes med olika funktioner:
Building owners / Byggnadsägare: Woonbron i Delft, Nederländerna, ICF Habitat Novedis i Paris, Frankrike samt AB Alingsåshem med var sitt pilotprojekt; vårt projekt var renoveringen av miljonprogramsområdet Brogården med passivhusteknik.
Industrial suppliers / Industriella leverantörer: Siemens och BASF, Tyskland, Eneco, Nederländerna, MP Corporation Industrial, Spanien, ISA Sensing, Portugal.
Research & Consultancy / Forskning och konsultation: ETH Eidgenössische Technische Hochschule Zürich, Schweiz, ITA Instituto Tecnologico de Aragon, Spanien, Chalmers Tekniska Högskola, Sverige, TU Delft (Delft University of Technology) och Maastricht University, Nederländerna, Solintel M&P, Spanien, Nobatek, Frankrike, SP, Sverige, Luwoge Consult, Tyskland, Bax & Willems Consulting Venturing, Spanien
Construction companies / Byggföretag: Skanska, Sverige, Dura Vermeer, Nederländerna, Acciona Infraestructuras S.A., Spanien.

Projekttid
Projektet pågick från januari 2011 till och med december 2014.

Ekonomi
Projektets totala budget är 7,7 miljoner euro totalt, varav EU-finansiering 4,86 miljoner euro.
Alingsåshem har genom projektet fått EU-finansiering på cirka 9 miljoner svenska kronor.

PROJEKTETS INNEHÅLL

Bakgrund / skäl

BEEM-UP är ett offentlig-privat samverkansprojekt som demonstrerar den ekonomiska, sociala och tekniska genomförbarheten att renovera Europas bostäder storskaligt på ett kostnadseffektivt sätt. Grunden läggs för en massiv introduktion på marknaden.

Alingsåshems projekt att renovera miljonprogramsområdet Brogården med passivhusteknik var intressant för BEEM-UP mot bakgrund av att det var det första projektet av sitt slag. Vi hade redan påbörjat renoveringen när deltagande i BEEM-UP blev aktuellt och kunde visa att det var möjligt att nå de uppsatta målen.

Syfte / mål

Huvudmål för projektet var att drastiskt reducera energianvändningen till uppvärmning med minst 75 procent. Uppvärmning av tappvarmvatten och hushållsel ska också reduceras, med bibehållen prestanda och boendemiljö.

Aktiviteter

Deltagarna i BEEM-UP förväntades bidra mycket till projektet. Det viktigaste var att arbeta för att uppfylla projektets mål; för Alingsåshems del innebar det att renovera de åtta byggnader, som ingick i BEEM-UP, så att 75 procents reducering av energianvändningen för uppvärmning uppnåddes. Måluppfyllelsen avgjorde även om EU-bidrag skulle utgå eller ej. Aktivt deltagande under hela projekttiden i olika arbetsgrupper, som tog fram lösningar och rapporter: Alingsåshem deltog i så kallade workpackages (wp) avseende ekonomi-modeller/utvärderingar, hyresgästdialog, mätning av energiförbrukning i ombyggda hus med mera. Att genomgående läsa igenom och lämna feedback på projektets omfattande dokumentation.Aktivt deltagande i projektets möten, såsom Steering Committe, General Assembly, High level representatives meeting, telefonkonferenser, Cross Site Visits; två besök på varje pilotprojekt. Avge omfattande ekonomisk redovisning över nedlagd tid och kostnader. Aktivt deltagande i Dissemination, det vill säga ”spridning”: redogöra för EU-projektet i olika sammanhang, såsom externa konferenser, utbildningar, publikationer. Vi har bl a deltagit i Passivhus Norden 2013 i Göteborg och World Sustainable Buildings i Barcelona 2014.

Resultat / effekter

Brogården har varit ett av tre pilotprojekt i BEEM-UP och renoveringarna har dokumenterats för att kunna användas i övriga Europa. För Alingsåshems del gav BEEM-UP möjlighet att arbeta med kvalificerade företag och forskare inom olika kunskapsområden, länder och kulturer och därigenom få del av lösningar och erfarenheter som arbetades fram inom projektet. Detta gav stöd för bolagets projekt och var utvecklande för bolagets organisation och medarbetare, det gav även ett kontaktnät som är till nytta också efter EU-projektet. Inte minst viktigt är att Alingsåshem har kunnat bidra med sitt exempel på att storskalig renovering kan vara ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar.

ERFARENHETER & LÄRDOMAR

Erfarenheter av EU-projekt

Vi har före BEEM-UP deltagit i EU-projekten Square och Rebecee, som i jämförelse var väldigt begränsade och krävde mycket mindre insatser.

Huvudsakligen har bolagets kommunikatör och finans- och ekonomichef arbetat med BEEM-UP, men även VD till viss del.

Vi upplever att kontakterna med projektledaren och ekonomerna/administratörerna på

Acciona och projektsamordnarna på Bax & Willems har fungerat bra, de har varit tillmötesgående och stödjande. De administrativa kraven som EU ställer på projektägare/-deltagare är omfattande och kräver relativt stora arbetsinsatser.

I januari 2015 startade vi ytterligare ett projekt. Det började med att Acciona/B&W tillfrågade Alingsåshem om intresse fanns för att delta i annat lämpligt EU-program med bolagets nästa stora ombyggnadsprojekt. De ansåg att vi hade bidragit positivt till BEEM-UP och skulle ha goda chanser att kvalificera oss till andra EU-program. B&W undersökte finansieringsmöjligheterna på Alingsåshems uppdrag. Det nya projektet heter CEB-ELENA (European Local Energy Assistance) och finansieras av ELENA, under CIP Intelligent Energy Europe Programme.

CEB-ELENA ger stöd till offentliga organisationer som vill utveckla energieffektiviseringsåtgärder eller projekt för förnybar energi som främjar mindre gynnade regioner eller befolkningar. CEB-ELENA subventionerar den tekniska assistans som organisationerna behöver för att kunna förbereda och genomföra sådana projekt, till exempel genomförbarhetsstudier, energibesiktningar eller anbudsförfaranden. Detta tekniska stöd gör det möjligt att exempelvis renovera bostadshus.

Kontakterna under ansökningsskedet har varit med CEB (Europarådets utvecklingsbank) i Paris, som i utvärderingsfasen bl a skickade en delegation till Alingsås som utförde en genomgripande granskning av Alingsåshem, inklusive besök hos Alingsås kommun. Beträffande CEB-ELENA är det främst finans- och ekonomichefen som har ansvarat för arbetet, men vi har även anlitat Bax & Willems för att hjälpa oss med ansökan m m; för en liten organisation som vår har det varit nödvändigt eftersom det är väldigt mycket arbete som ska utföras i en sådan här process.

Projektets totala budget är 888 000 €, varav Europarådets finansiering uppgår till 799 200 € för Alingsåshem. Därutöver har vi option att låna från CEB till fördelaktiga villkor, upp till 40 M€, motsvarande halva kostnaden för ombyggnadsprojektet. Projekttid är januari 2015 – december 2017. Vi har inga andra partners i projektet.

Lärdomar

Genomförandet av BEEM-UP har inneburit flera fördelar för bostadsbolaget. BEEM-UP har utvecklat lösningar, såsom en prefabricerad vägg, som vi hoppas kunna använda i nästa stora ombyggnadsprojekt och därmed få en snabbare, effektivare och billigare process. Vi har fått nya kunskaper på många områden, bl a insikter om hyresgästernas betydelse för energiförbrukningen m m. Vårt projekts bärkraft har utvärderats från såväl tekniska, ekonomiska som hållbarhetsmässiga utgångspunkter. Vi har fått betydande ekonomiska bidrag, för dels egna kostnader (nedlagd tid, resekostnader, konsultkostnader, trycksaker m m), dels måluppfyllelse (i vårt fall 50 Euro per kvm ombyggd yta: åtta byggnader). Alingsåshem har erhållit mer än 9 miljoner SEK genom deltagandet i BEEM-UP

Nackdelen med projektet har varit den stora arbetsinsatsen som främst två på bolaget har gjort, det har lett till många övertidstimmar för att även hinna med ordinarie arbetsuppgifter.

Det är viktigt att inte anpassa sitt fastighetsprojekt bara för att få bidrag EU-projektet ska stödja det ni har tänkt göra.

Projekt 5, Botkyrkabyggen: Showe-it

Projektägare
Botkyrkabyggen var själva leadpartner för projektet. Projektägare var Charlotte Ekfeldt och ansvarig/projektledare var Christian Hollmann,
Kontaktperson på Botkyrkabyggen: Christian Hollmann, Projektledare, tel. 08-530 694 95-
http://ec.europa.eu/information_society/apps/projects/factsheet/index.cfm?project_ref=270951

EU-program
ICT Policy support Programme, ICT-PSP har finansierat projektet och administrationen har skett via ICT-PSP Carmen Ifrim.

Projektpartners / finansiärer
Projektpartners var:
Botkyrkabyggen, fastighetsbolag, Sverige
Rochdale Boroughwide Housing, fastighetsbolag, England
Cité Nouvelle, fastighetsbolag, Frankrike
Siemens, teknik, värmereglering, Frankrike
Smarvis, teknik, värme/vattenmätning, Tyskland
ECA Software, teknik, redovisningssystem, Tyskland
Acciona, dataanalys, Spanien
GDF Suez, beteendeforskning, Frankrike
Aqualogy, detaljerad vattenmätning, Spanien
Armines, högskola/forskning dataanalys, Frankrike
Bax & Willems, forskning marknad, Spanien
Södertörns fjärrvärme, energiproducent, Sverige.
Det fanns inga andra finansiärer än partners.

Projekttid
Projektet startade i januari 2011 och pågick till december 2014.

Ekonomi
Projektets totala budget var 3 597 286 euro, varav 50 % var bidrag från EU. Botkyrkabyggens del av budget var 506 499 euro.

PROJEKTETS INNEHÅLL

Bakgrund / skäl

Bakgrunden till projektet var att medvetandegöra hyresgäster genom att informera dem om aktuell energiförbrukning av el, värme och vatten (kall och varm) i realtid för att minimera onödig energiförbrukning.

Valet av EU-program baserades på en överenskommelse mellan flera fastighetsbolag i Europa, i syfte att tillskansa sig kunskap om energibesparingsmöjligheter i väntan på EU-direktiv i frågan.

Syfte / mål

- Minskning av energiförbrukning med cirka 15-20 procent
- Verifiera om kostnaderna för installation av utrustning är försvarbara i jämförelse med minskad energiförbrukning.
- Verifiera om tekniken fungerar som förväntat. Standardkomponenter ”från hyllan” och installationstekniker skall användas.

Aktiviteter

Installation av mätare för el, vatten (varm och kall) samt värme i 118 lägenheter i tre länder för en så kallad pilotgrupp, samt därtill 66 lägenheter som kontrollgrupp. Pilotgruppen utbildas löpande i energibesparing och får ta del av sin energiförbrukning i realtid.

Dessutom har löpande hyresgästintervjuer genomförts under projekttiden samt omfattande analys av förbrukningsdata mm.

För Botkyrkabyggen kommer tekniken inte att tillämpas i företagets lägenhetsbestånd då kostnaderna inte är försvarbara.

Resultat / effekter

Information till intressenter inom EU om vilken teknik som fungerar och inte, samt kopplade kostnader. Omfattande rekommendationer för lösningar samt detaljerade rapporter / avhandlingar för genomfört arbete.

ERFARENHETER & LÄRDOMAR

Erfarenheter av EU-projekt

Botkyrkabyggen har inte tidigare erfarenheter av EU-projekt.

Kontakter med sekretariatet har skett genom EU:s forskningsportal: http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/home.html

Redovisning i systemet NEF i portalen innebar höga krav på detaljrikedom i redovisningar. Systemet är undermåligt och har svagt stöd i sina funktioner från EU:s tekniska och administrativa personal. Rättigheter för deltagare fungerar inte som utlovat trots omfattande felanmälningar. Systemet upplevs som synnerligen ”knöligt”.

Lärdomar

Den administrativa pålagan av att driva ett EU-projekt bidrar till viss ordning (EU-ordning!), men är av en omfattning som är starkt kostnadsdrivande. Frågan som har ställts är om projektet inte skulle kunna hanteras i egen regi till lägre kostnad och snabbare resultat, trots bidragen från EU. Stor styrning bland annat av arbetsflöde från EU gynnar inte alltid projektets uppgifter.

Sektorsprogram

HORISONT 2020

Horisont 2020 är EU:s ramprogram för forskning och utveckling som syftar till att säkra Europas globala konkurrenskraft. Programmet är världens största satsning på forskning och innovation och har en total budget på cirka 80 miljarder euro.

Programmet har en mycket stor bredd av utlysningar inom såväl spetsforskning som forskning och utveckling inom olika samhällsområden. Områden som projekt kan vara inriktade på spänner från säkra samhällen, demografiska förändringar och nya IKT lösningar till ren, säker och effektiv energi vilket inkluderar utveckling av energieffektiva byggnader såväl nyproduktion som ombyggnation.

Horisont 2020 är uppföljaren till EU:s tidigare forskningsprogram sjunde ramprogrammet (FP 7). Projektexempel nr 4 är finansierat av FP 7 och visar bredden i partnerskap i ett forskningsprogram där såväl forskningsaktörer som företag av olika slag är engagerade.

- Horizon 2020
  http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en
- Eurohonet, European Housing Network har information om aktuella och relevanta utlysningar för kommunala bostadsföretag inom Horisont 2020.
  http://www.eurhonet.eu/
- Svensk kontaktpunkt Vinnova:
  http://www.vinnova.se/sv/EU-internationell-samverkan/Horisont-20201/

LIFE

Syftet med LIFE-programmet är att främja integration av EU:s miljö och klimatmål. Målet med programmet är att bidra till övergången till ett koldioxidsnålt, resurseffektivt och klimattåligt samhälle.

Projekt kan vara inriktade på utveckling och demonstration av innovativa tekniker och system för minskade utsläpp av växthusgaser.

- LIFE
  http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm
- Svensk kontaktpunkt, Naturvårdsverket:
  http://www.naturvardsverket.se/Nyheter-och-pressmeddelanden/Pressarkiv/Nyheter-och-pressmeddelanden-2013/Nya-LIFE-programmet-for-2014-20-klart/

FONDEN FÖR ETT SAMMANLÄNKAT EUROPA

Fonden för ett sammanlänkat Europa syftar till att komma tillrätta med brister inom EU:s transport, energi- och digitala infrastruktur.

Fonden förväntas bidra till bättre förbindelser för energi och investeringar i ultrasnabba bredbandsnät samt digitala tjänster.

- Connecting Europe Facility
  http://inea.ec.europa.eu/en/cef/
- CEF-broschyr
  https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/cef.pdf

EUROPA FÖR MEDBORGARNA

EU bygger på värden som mänsklig värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsäkerhet och respekt för mänskliga rättigheter inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Syftet med programmet är att öka kunskapen om EU och främja medborgarengagemang.

- Europa för medborgarna
  http://eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens_en
- Svensk kontaktpunkt, Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor
  http://www.mucf.se/europa-medborgarna

PROGRAMMET FÖR SYSSELSÄTTNING OCH SOCIAL INNOVATION

Programmet syftar till att ge stöd för sysselsättnings- och socialpolitiska åtgärder och ska stödja sysselsättning, socialpolitik och rörlighet på arbetsmarknaden inom EU. Projekt kan bland annat vara inriktade på att stödja utvecklingen av sociala trygghetssystem och arbetsmarknadspolitiken genom att främja goda styrelseformer, ömsesidigt lärande och social innovation.

- Programmet för sysselsättningen och social innovation (EaSI)
  http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081&langId=en

ASYL-, MIGRATIONS- OCH INTEGRATIONSFONDEN

Programmets syfte är att bidra till effektivare hantering av migrationsströmmarna inom EU. Projekt kan bland annat vara inriktade på att förbättra boende och tjänster för mottagande av asylsökanden.

- Asyl-, migrations- och integrationsfonden
  http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/migration-asylum-borders/asylum-migration-integration-fund/index_en.htm
- Svensk kontaktpunkt, Migrationsverket
  http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Projektstod/EU-fonder/Asyl--migrations--och-integrationsfonden-AMIF.html

KREATIVA EUROPA

Programmets mål är att värna om Europas kulturella och språkliga mångfald. Projekt ska bland annat främja internationella nätverk, digital teknik och ömsesidigt lärande över gränser inom kultur och media.

- Kreativa Europa
  http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/index_en.htm
- Svensk kontaktpunkt, Kulturrådet:
  http://www.kulturradet.se/sv/EU_Kulturprogram/Nytt-program-2014-2020/

AMBIENT ASSISTED LIVING JOINT PROGRAMMET (AAL JP)

Programmet syftar till att främja utveckling av innovativa informations- och kommunikations (IKT) baserade produkter, tjänster och system för äldre. Ny teknik kan till exempel skapa bättre möjligheter för äldre att stanna längre i hemmiljö, ta aktiv del i samhället eller ge stöd i vård och hälsofrågor.

- AAL JP
  http://www.aal-europe.eu/
- Svensk kontaktpunkt, Vinnova
  http://www.vinnova.se/sv/EU-internationell-samverkan/Europasamarbete/Artikel-185-/AAL---Ambient-Assisted-Joint-Living-Programme/

EUROPEAN ENERGY EFFICIENCY FUND (EEEF)

Den europeiska fonden för energieffektivitet har som syfte att stödja EU:s klimatmål genom att förbättra marknaden för investeringar i energieffektivisering samt småskaliga projekt för förnybar energiproduktion. Fonden har även mål att attrahera mer kapital till investeringar som gynnar klimatomställningen.

- European energy efficiency fund
  http://www.eeef.eu/

MANAGENERGY

ManagEnergy är ett initiativ (ej ett EU-program) finansierat av EU som syftar till att stötta aktörer från den offentliga sektorn som arbetar med energieffektivisering och förnybar energi på lokal och regional nivå.

Webbplatsen har ett brett utbud av goda exempel: http://www.managenergy.net.

ManagEnergy anordnar workshops och möten för de lokala och regionala energiaktörer samt ger uppdaterad information som bland annat rör investeringar i energi och energieffektivitet.

Strukturfondsprogram

INTERREG

De territoriella samarbetsprogrammen handlar om att utveckla samarbetet över nationsgränser. Syftet är att uppmuntra städer och regioner från olika medlemsstater att arbeta tillsammans och lära av varandra genom gemensamma program, projekt och nätverk. Sverige deltar i totalt 13 av dessa EU-program, även kallade INTERREG. I de flesta programmen är specifika geografiska områden utpekade. I några program kan samarbetet ske i hela EU. Även länder som inte tillhör EU kan i vissa fall delta.

Ett antal svenska myndigheter hanterar och sprider information om programmen: Http://interreg.tillvaxtverket.se/

Som ett smakprov på vad som genomförts i olika interreg-projekt finner du här exempel på projekt från tidigare programperioder: Http://www.territorialcooperation.eu/keep/

Fokus för programperioden 2014-2020 kommer att vara forskning och innovation, hållbara transporter, skapa en gränsöverskridande arbetsmarknad och att främja utvecklingen av miljövänliga energikällor. Exempel på insatser kan vara att stödja energieffektivitet och användning av förnybar energi inom offentliga byggnader och inom bostadssektorn. Andra insatser har ökad rörlighet på arbetsmarknaden som mål vilket kan ske genom validering och certifiering av kunskap eller utveckling av gemensamma utbildningar och praktik.

Olika typer av interreg program

Det finns olika typer av interreg program men i samtliga krävs ett internationellt partnerskap. Partnerskapen skiljer sig åt mellan de olika typerna av interreg program från partners i två länder över en nationsgräns i de gränsregionala programmen till ett brett geografiskt partnerskap över hela EU i de interregionala programmen.

Till skillnad från sektorsprogrammen så finns en geografisk avgränsning i interreg programmen vilket betyder att enbart kommunala bostadsföretag från de län som ingår i det aktuella programmet kan söka pengar. Nedan presenteras kort samtliga program samt vilka län som omfattas av respektive program.

Gränsregionala program

I de gränsregionala samarbetsprogrammen sker samarbetet mellan regioner som fysiskt gränsar till varandra. Syftet med dessa program är att förstora regionen och därmed öka förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning.

Transnationella program

I de transnationella programmen sker samarbetet i större angränsande regioner. Dessa program omfattar ibland hela länder och ibland delar av länder.

Interregionala program

De interregionala samarbetsprogrammen omfattar hela EU. De regioner eller länder som får stöd från de interregionala samarbetsprogrammen behöver inte gränsa till varandra. Tyngd-

punkten för samarbetet ligger på erfarenhetsutbyte och nätverksbyggande mellan regionala och lokala aktörer. Dessutom finns samarbetsprogram som fokuserar på forskning och analyser.

Gränsregionala program

Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak

Geografi: Skåne, Halland, Västra Götalands län.

Insatsområden: Innovation, grön ekonomi, transport, sysselsättning

http://www.interreg-oks.eu/

Interreg Sverige-Norge

Geografi: Västra Götalands, Värmlands, Dalarnas, Jämtlands och Västernorrlands län.

Insatsområden: Innovativa miljöer, små och medelstora företag, natur och kulturarv, hållbara transporter, sysselsättning

http://www.interreg-sverige-norge.com/

Interreg Botnia-Atlantica

Geografi: Västerbotten och Västernorrlands län.

Insatsområden: Strukturer för samverkan (Tema: miljö, kommunikationer, sammanhållning). Tillväxt genom samverkan (Teman: kompetens, näringsliv, samhälle).

http://www.botnia-atlantica.eu/

Interreg Nord

Geografi: Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens, Norrbottens län.

Insatsområden: Forskning och innovation, entreprenörskap, kultur och miljö, gemensam arbetsmarknad

http://www.interregnord.com/

Interreg Central Baltic

Geografi: Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Västmanlands, Gotlands och Gävleborgs län.

Insatsområden: Konkurrenskraftig ekonomisk utveckling, hållbar användning av gemensamma resurser, förbättrad tillgänglighet, socialt inkluderande region.

http://www.centralbaltic.eu/
annika.claesson@lansstyrelsen.se, hans.bjurback@regionostergotland.se

Interreg South Baltic

Geografi: Skåne, Kronobergs, Kalmars och Blekinge län.

Insatsområden: Öka företagens konkurrenskraft, hållbart nyttjande av resurser, hållbar mobilitet, ökad yrkeskompetens, ökad kapacitet.

http://en.southbaltic.eu/index/
Lena.westman@rfkl.se, marie.wik@regionblekinge.se, maria.korner-westin@skane.se, therese.magnusson@rfss.se

Transnationella program

Interreg Norra Periferin

Geografi: Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Insatsområden: Innovation, företagens konkurrenskraft, energi, miljö

http://www.northernperiphery.eu/
annika.blomster@regionvasterbotten.se

Interreg Nordsjöprogrammet

Geografi: Skåne, Västra Götalands, Kronobergs och Värmlands län.

Insatsområden: Innovation, miljö, klimat, transport

http://www.northsearegion.eu/
hans-ake.persson@vgregion.se

Interreg Östersjöprogrammet

Geografi: Hela landet.

Insatsområden: Innovation, miljö, transport, kapacitet

http://www.interreg-baltic.eu
Ellinor.ivarsson@skl.se

Interregionala program

Interreg Europe

Insatsområden:
Innovation, företagens konkurrenskraft, miljö, övergång till en koldioxidsnål ekonomi, hållbar utveckling

www.facebook.com/interregeurope

URBACT III

URBACT är de europeiska städernas samarbetsprogram för lärande och utbyte kring hållbar stadsutveckling. Programmet innehåller lärande runt olika teman och städer / kommuner är medlemmar i nätverket.

http://urbact.eu/
http://malmo.se/urbact

ESPON, Interact

Övriga interregional program ESPON och Interact har som syfte att öka kunskapen och sprida information om territoriella program, fakta om olika regioner i Europa samt resultat av program.

http://www.espon.eu/main/
http://www.interact-eu.net/

EUROPEISKA REGIONALA UTVECKLINGSFONDEN (ERUF)

Tillväxtverket är förvaltande myndighet för ett nationellt samt åtta regionala strukturfondsprogram under 2014 - 2020. Antalet insatser har minskat, från tidigare period, och har starkare anknytning till Europa 2020-strategin, EU:s tillväxtstrategi, vilket bör åstadkomma en mer märkbar förändring i Europas regioner under den aktuella perioden. Minst 20 procent av insatserna ska användas till insatser inriktade på att stödja omställning till en koldioxidsnål ekonomi för långsiktigt hållbar tillväxt och utveckling.

Nationellt regionalfondsprogram

Det nationella regionalfondsprogrammet ska komplettera de insatser som görs inom de åtta regionala strukturfondsprogrammen. Det ska också underlätta samverkan mellan regional, nationell och europeisk politik.

Projekt i det nationella programmet kan till exempel vara nätverk som underlättar för före-

tag att göra sin verksamhet mer energieffektiv eller nätverk för innovations- och teknikupphandling.

Insatsområden:

- Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer inklusive bostadssektorn
- Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation
- Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft

Mer information:

- Tillväxtverkets information om Nationalla regionalfondsprogrammet http://eu.tillvaxtverket.se/programmen/nationellaprogrammet.4.2fb8c83014597db7ce9632c7.html

Regionala program

De regionala programmen har lite olika prioriteringar beroende på vilka behov som finns men det finns många likheter och olika exempel på projekt kan vara utbyggnad av bredband och höghastighetsnät samt utbyggnaden av e-tjänster, att underlätta för företag att utveckla test- och demonstrationsmiljöer kring koldioxidsnål teknik. Andra projekt kan ha inriktning mot hållbar stadsutveckling och främja innovationsprocess för att koppla samman insatser kring ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet, liksom möjligheter att skapa arbetstillfällen eller energieffektivare teknik och hushållning med energi i bostäder och fastigheter både vad av ser klimatskal och drift, till exempel ventilation, styrning och belysning.

Övre Norrland

Geografi: Västerbottens och Norrbottens län.

Insatsområden: Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft. Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation. Att främja hållbara transporter och få bort flaskhalsar i viktig nätinfrastruktur. Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer. Att öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik.

http://eu.tillvaxtverket.se/programmen/ovrenorrland.4.b5c1e11460ef4bead214d1.html
programkontoret.ovrenorrland@tillvaxtverket.se

Mellersta Norrland

Geografi: Mellersta Norrlands, Jämtlands och Västernorrlands län.

Insatsområden: Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft. Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation. Att öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik. Att främja hållbara transporter och få bort flaskhalsar i viktig nätinfrastruktur. Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer.

http://eu.tillvaxtverket.se/programmen/mellerstanorrland.4.2fb8c83014597db7ce963319.html
programkontoret.mellerstanorrland@tillvaxtverket.se

Norra Mellansverige

Geografi: Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län.

Insatsområden: Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation. Att öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik. Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft. Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer.

http://eu.tillvaxtverket.se/programmen/norramellansverige.4.2fb8c83014597db7ce963341.html
programkontoret.norramellansverige@tillvaxtverket.se

Västsverige

Geografi: Västra Götalands och Hallands län.

Insatsområden: Samverkan inom forskning och innovation. Konkurrenskraftiga små och medelstora företag. Innovation för en koldioxidsnål ekonomi.

http://eu.tillvaxtverket.se/programmen/vastsverige.4.2fb8c83014597db7ce96335f.html
programkontoret.vastsverige@tillvaxtverket.se

Skåne-Blekinge

Geografi: Skåne och Blekinge län.

Insatsområden: Smart tillväxt - små och medelstora företag. Smart tillväxt - innovation. Hållbar stads- och samhällsutveckling. Hållbar tillväxt - koldioxidsnål ekonomi. Inkluderande tillväxt - bredband.

http://eu.tillvaxtverket.se/programmen/skaneblekinge.4.2fb8c83014597db7ce963382.html
programkontoret.skaneochblekinge@tillvaxtverket.se

Östra Mellansverige

Geografi: Uppsala, Västmanlands, Södermanlands, Östergötlands och Örebro län.

Insatsområden: Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation. Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft. Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer.

http://eu.tillvaxtverket.se/programmen/ostramellansverige.4.2fb8c83014597db7ce96334b.html
programkontoret.ostramellansverige@tillvaxtverket.se

Stockholm

Geografi: Stockholms län.

Insatsområden: Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation. Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft. Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer.

http://eu.tillvaxtverket.se/programmen/stockholm.4.2fb8c83014597db7ce963355.html
programkontoret.stockholm@tillvaxtverket.se

Småland och Öarna

Geografi: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län.

Insatsområden: Att öka små och medelstora företags konkurrenskraft. Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation. Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer. Att öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik.

http://eu.tillvaxtverket.se/programmen/smalandochoarna.4.2fb8c83014597db7ce963378.html
programkontoret.smalandochoarna@tillvaxtverket.se

EUROPEISKA SOCIALFONDEN (ESF)

Enligt Socialfondsprogrammet 2014-2020 ska Europeiska Socialfonden förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken och bidra till att nå målsättningarna i Europa 2020-strategin.

Europeiska Socialfonden ska bidra till en fungerande arbetsmarknad och en ökad sysselsättning på lång sikt. Det ska bland annat ske genom att kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad förstärks och genom utvecklad samverkan mellan olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå.

TRE PROGRAMOMRÅDEN

Programmet har tre programområden som genom sina mål och insatser ska bidra till social innovation, fattigdomsbekämpning och en förstärkning av geografiskt utsatta områden.

Programområde 1 – Kompetensförsörjning

Området omfattar anställda och icke-sysselsatta deltagare och satsar på omställning och kompetensutveckling med koppling till verksamheten och individens ställning på arbetsmarknaden. Fokus ligger på små och medelstora företag. Kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad ska förstärkas.

Programområde 2 - Öka övergångarna till arbete

Satsningarna gäller bland annat metodutveckling och/eller tillämpning av metoder som bidrar till att individer som står långt ifrån arbetsmarknaden kommer närmare arbetsmarknaden. Satsningarna ska förstärka den nationella arbetsmarknadspolitiken.

Målgrupperna är unga (15-24 år), långtidsarbetslösa (mer än 12 månader), de som är eller har varit sjukskrivna och har behov av stöd för återgång i arbete samt nyanlända, främst kvinnor.

Programområde 3 - Sysselsättningsinitiativet för unga

Sysselsättningsinitiativet för unga är en särskild satsning av kommissionen som går till de regioner i Europa som har högst arbetslöshet bland unga. I Sverige ska pengarna användas i mellersta Norrland, norra Mellansverige och Sydsverige.

Det kan handla om att förstärka och intensifiera förmedlingsinsatser, ge mer kvalitativa insatser till unga som bedöms riskera att hamna i långtidsarbetslöshet.

Exempel på projekt är kompetensutveckling för personal för att höja den grundläggande kunskapsnivån och rusta för ett föränderligt arbetsliv. Med relevant kompetens stärks individens ställning på arbetsmarknaden och möjligheterna förbättras att klara pågående strukturomvandlingar, byta yrke och bransch samt att stanna kvar längre tid i arbetslivet.

REGIONALA PROGRAM

Programmet genomförs i åtta geografiska områden, vilka är gemensamma med Europeiska regionala utvecklingsfonden. Det finns en regional handlingsplan för varje område. En nationell handlingsplan finns också som anger ramar, utgångspunkter och prioriteringar för satsningarna ur ett nationellt perspektiv.

För att öka Socialfondens lokala förankring finns åtta regionala strukturfondspartnerskap.

Varje partnerskap enas om hur den regionala planen ska använda medlen. Samtliga regio-

nala planer omfattar Socialfondens programområden men har fokus på de problem, behov och möjligheter som den regionala analysen visar är mest angelägna. Strukturfondspartnerskapen prioriterar mellan de projektansökningar som ESF-rådet har godkänt.

Utlysningar av programmets prioriterade områden ser olika ut i olika regioner. För mer info se programmets hemsida: www.esf.se.

Du hittar alla geografiska områden på http://www.esf.se/sv/Min-region/.

ESF-rådet Övre Norrland
- http://www.esf.se/sv/Min-region/Ovre-Norrland/
- Västerbottens och Norrbottens län

ESF-rådet Mellersta Norrland
- http://www.esf.se/sv/Min-region/Mellersta-Norrland/
- Västernorrlands och Jämtlands län

ESF-rådet Norra Mellansverige
- http://www.esf.se/sv/Min-region/Norra-Mellansverige/
- Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län

ESF-rådet i Västsverige
- http://www.esf.se/sv/Min-region/Vastsverige/
- Halland och Västra Götalands län

ESF-rådet Östra Mellansverige
- http://www.esf.se/sv/Min-region/Ostra-Mellansverige/
- Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län

ESF-rådet Stockholm
- http://www.esf.se/sv/Min-region/Stockholm/
- Stockholms län

ESF-rådet Småland och Öarna
- http://www.esf.se/sv/Min-region/Smaland--Oarna/
- Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län

ESF-rådet i Sydsverige
- http://www.esf.se/sv/Min-region/Sydsverige/
- Blekinge och Skåne län

GUIDE TILL EU-FINANSIERING FÖR ALLMÄNNYTTAN

SABO presenterar en guide till EU-finansiering för våra medlemmar. Syftet med guiden är att vara ett stöd för de bostadsföretag som är intresserade av att upptäcka möjligheter med EU-finansiering.

Guiden ger en introduktion till olika sorters EU-stöd (strukturfondsprogram respektive sektorsprogram), hur det går till att söka dessa och en översiktlig beskrivning av vilka förutsättningar som krävs. Läsaren får en inblick i vinsterna med att medverka i ett EU-projekt och tips på vägen. För de bostadsbolag som blir inspirerade att söka EU-finansiering ger guiden också en översikt över möjliga finansieringskällor. Genom länkar till mer information kan man klicka sig vidare för att avgöra vilken sorts finansiering och program som passar bäst för det tänkta projektet.

Trycksaksnummer xxxx/xxxx-xxx xxx Grafisk produktion: SABO Kommunikation Tryck och repro: Åtta.45 Tryckeri AB, Solna

SABO SVERIGES ALLMÄNNYTTIGA BOSTADSFÖRETAG
Besöksadress Drottninggatan 29, Box 474, 101 29 Stockholm
Tel 08-406 55 00, hemsida www.sabo.se, e-post info@sabo.se